

MEDLEMSBREV nr 5

Göteborg den 17 december 2019

Kära medlemmar!

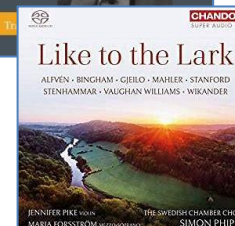
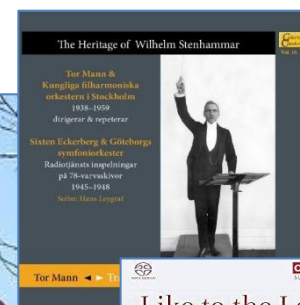
Här är ett medlemsbrev där vi sammanfattar 2019 och tittar lite framåt. Vi berättar om följande:

- Sällskapets kväll på "Aftonstjärnan"
- "Stenhammar i Japan"-kvällen i Stenhammarsalen i april.
- Intervjun med Herbert Blomstedt.
- Sällskapets årsmöte den 7 februari i Göteborgs konserthus.
- Magnus Haglunds bok "Wilhelm Stenhammar".
- Två nytv-givna CD-skivor med Stenhammars Symfoni nr 2, med dirigenterna Christian Lindberg och Herbert Blomstedt
- Medlemskvällen den 26 september med Carl-Gunnar Åhlén.
- Mötet med Martin Sturfält inför konserten på Malmöoperan i oktober
- Medlemskvällen den 20 november där vi besökte Stenhammars grav.
- Jakten på Nielsens arrangemang av den femte stråkkvartetten
- En spännande ny skivutgivning med Kammarkören
- Ett bestämt datum för kommande årsmöte 2020.

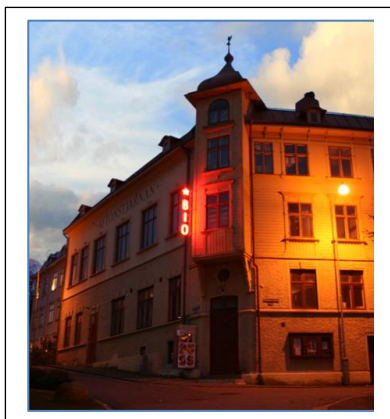
Sedan är vi stolta över av man kan betala medlemsavgiften via SWISH nu. Swish-numret finns längst bak i detta medlemsbrev.

Med önskan om trevlig läsning och en god musikfylld jul

// Styrelsen i Wilhelm Stenhammarsällskapet

Aftonstjärnan – Stenhammar går på bio

Biografen Aftonstjärnan på Slottsberget i Göteborg måste vara en av Sverige vackraste biografer! Föreningen Aftonstjärnan bildades ursprungligen som en nykterhetsförening 1892. Det charmiga landshövdingehuset på Plåtslagaregatan 2 byggdes 1903 och användes för dans, fest, folkbildning, möten och teater – och sedan 1915 även filmvisning. Aftonstjärnan och föreningen låg i dvala under 40 år, men med hjälp av hårt arbetande eldsjälur kunde biografen återinvigas 1994 i samma lokaler.

Aftonstjärnan har en alldeles särskild relation till Göteborgssymfonikerna. På biografen visas ofta konserter med symfonikerna från GSO play med introduktioner av orkesterns medlemmar. Det är en alldeles särskild känsla att sitta i den gamla biograflokalen som ser ut – och luktar! – ungefär som den gjorde vid invigningen 1915, och lyssna på musik som många gånger är samtida med den!

Den 14 november 2018 arrangerade Aftonstjärnan tillsammans med Stenhammarsällskapet en sammankomst med efterföljande konsert. Innan konserten intervjuades Carl-Wilhelm Stenhammar av vår ordförande Anders Wikström. Carl-Wilhelm berättade denna gång särskilt om sina besök hos farmor Helga som han har många kärleksfulla, varm och humoristiska minnen av. Susanna Pernheim berättade därefter om Sällskapets tillkomst. Därefter gick vi in i biografen och lyssnade på två konserter med Göteborgssymfonikerna under ledning av Herbert Blomstedt. Den första konserten bjöd på Stenhammar andra symfoni. Efter en kort paus tog Stenhammars andra pianokonsert vid med Martin Sturfält som solist. Symfonin introducerades av Caj Strandberg och pianokonserten av Bodil Sporsén från Sällskapets styrelse.

Ett stort och varmt tack till Aftonstjärnan för att Stenhammarsällskapet fick tillgång till föreningens underbara lokaler! Och ett särskilt tack till Arne Roslund som så generöst hjälpte oss med arrangemanget!

Stenhammar i Japan - intervju och konsert med Herbert Blomstedt

Den 23 april 2019 anordnade Stenhammarsällskapet ett möte i Göteborgs konserthus där **Peter Schéle** och **Anders Wikström** intervjuade maestro Herbert Blomstedt i Stenhammarsalen i Göteborgs Konserthus.

(Intervjun är dokumenterad nedan på uppdrag av nätmusik-tidningen CAPRICCIO)

Initiativtagare till mötet var Wilhelm Stenhammarsällskapet i samarbete med Göteborgs Symfoniker Vänner . Innan intervjun hade sällskapets ordförande Anders Wikström och den japanska pianisten **Kiyo Wada** några introduktionsord runt kvällens tema: ”Stenhammar i Japan”.

Efter intervjun visades en konsert från i oktober 2018 i Suntory Hall, Tokyo, där Herbert Blomstedt med NHK Symphony Orchestra framförde Wilhelm Stenhammars andra symfoni. Ett uppförande som diskuterades under intervjun. Under visningen fick även Maestro möjlighet att kommentera vissa passager.

**

Hur ser Maestro på mottagandet och stämningen överhuvudtaget runt framförandet av symfonin i Tokyo?

HB: Att NHK Symphony Orchestra överhuvudtaget accepterade att spela ett stort verk, på nästan en timme, av en helt främmande tonsättare, visar på deras mod och nyfikenhet. Orkestern är en av de äldsta radioorkestrarna i världen, undantaget förmodligen den Danska Radions Symfoniorkester. Det är en verklig radioorkester, då alla deras konserter sänds, inte bara i radio, utan även i TV. Stenhammarkonserten likaså.

Innan konserten sändes även ett introduktionsprogram, där musikälskare och forskare samtalande om verket. Sedan efter konserten sändes ett eftersamtal där man bl a intervjuade musikerna, om vad det tyckte om verket och om att spela Stenhammar. Dessa konserter är stora begivenheter där.

Så mottagandet var speglat av nyfikenhet, och orkestern var oerhört förberedd till konserten. Jag var lite grann skeptisk, då det bara var två dagars repetition innan konserten. Brukligt var tre dagar. De andra konserterna innebär för orkestern känd musik av Haydn, Mozart, Bruckner och Mahler. Där hade vi tre dagar på oss. Nu hade man kortare tid på sig för helt okänd musik.

När jag kom till första repetitionen var jag väldigt spänd, men orkestermusikerna var totalt förberedda. Alla noterna satt som berget innan repetitionerna började.

Den är inte lätt den här symfonin rent tekniskt, för fingrar, läppar och tungor. Men allra svårast är förstås förståelsen för musiken, något helt nytt, och hur skall man finna kärnan i musiken. Men också det klarade man. De spelade med en oerhörd entusiasm och inlevelse.

Jag känner ju japanerna ganska väl. Jag har spelat i kanske 40 år med den här orkestern. Japanerna är kanske lite reserverade i början. Det är deras kultur, de är fulla av respekt.

För oss artister visar de stor respekt och blickar och bugar alltid inför oss och man känner sig väldigt uppbyggd när man kommer dit.

Orkestern spelar perfekt, så perfekt att det tidigare ibland saknats inlevelse. Men inte numera och inte i Stenhammar. De visar en intensitet och ger sin kärlek till musiken.

Japaner är lite som oss svenskar, starkt känsloliv men lite reserverade i början. Jag har ju turnerat över hela världen och det står mig lite upp i halsen att höra att vi skulle vara kyliga och känslökalla. Det är kanske först när man vunnit full tillit som vi bjuder på full kärlek.

Men jag tror man kan se på filmen från den här konserten att japanerna ger allt och att de verkligen inte är kyliga.

Jag har en annan misstanke gällande varför de tycker om Stenhammar. De älskar nämligen Sibelius. De har t o m en orkester i Japan som ursprungligen bara spelade Sibelius! Stenhammar var ju en stor beundrare av Sibelius. Man kan höra mycket Sibelius i bakgrunden i Stenhammars musik. Ta till exempel den här melodin i början av den första satsen av g-moll symfonin (Maestro sjunger).

Maestro. Stenhammar var ju virtuos och ute och spelade i Europa, men inte så mycket egna verk utan andras. Är det en förklaring till att hans musik inte är så känd?

HB: I hans kontrakt med Göteborgssymfonikerna stod det att han får spela ett eget verk varje säsong. Jag tror det gick fem säsonger utan att han spelade ett enda eget verk, också typiskt Stenhammar. Han var reserverad och ville inte skylta med sig själv.

När han slutade hos Symfonikerna 1922 så saknade orkestern Stenhammar så mycket att deras ordförande skrev till honom att de vill ge honom en gåva. En gåva i form av ett hus i Örgryte. Ett stort hus med salonger att musicera i och plats för husa bland annat.

Men Stenhammar svarade: "Det kan jag inte ta emot, det är för mycket, det är jag inte värd". Men ordföranden återkom och skrev: "Tänk dig för, det måste du".

Brevet från honom är långt, 3-4 sidor, jag har en kopia.

Stenhammar svarade då ja, och bad om ursäkt för sin "bögfärdiga blygsamhet". Typiskt Stenhammar, blygsam och tillbakadragen men med en brinnande själ.

Men i sin musik visar han allt han kan och allt han vill.

Det är bland annat därför jag tycker så mycket om honom.

När man kommer till den andra satsen i g-moll symfonin så börjar den så anspråkslöst med en enda ton (Maestro sjunger). Pianissimo, men det blommar ut och stegras till enorma dimensioner. Blygsambeten, jag tror han lärt det från sitt hem. Pappan Per-Ulrik Stenhammar, arkitekten, var en frireligiös ledare, såg till att blygsambeten fanns med i modersmjölken från hemmet.

I slutet av andra satsen blir det som en procession, (Maestro sjunger) som stegrar sig flera gånger försiktigt och går tillbaka. Först i slutet blir det enormt klimax då släpps allt ut. Det brinner i hela orkestern. Så typiskt återhållsamt och svenskt på det bästa sätt jag kan beskriva det. När man bor i utlandet så märker man detta kynne mer.

Stenhammar var också så fascinerad av Sibelius. Under några år kunde han inte komponera. När han uppfört Sibelius andra symfoni här i Göteborg, så skrev han till Sibelius om sin beundran. "Vad är jag? Jag är ingenting i jämförelse." Också typisk Stenhammar. Det tog ett par år innan han tog mod till sig igen och blommade upp.

Stenhammar engagerade sig för sin vän Sibelius, och när han spelade hans fjärde symfoni här i Göteborg, så tyckte publiken det var obegriplig musik. De buade kanske inte, utan buade med fötterna och folk gick i pauserna. I slutet av symfonin var salen nästan tom.

Men vad gjorde Stenhammar då? Han skrev en insändare i Göteborgs Handels och Sjöfartstidning. Där, typiskt Stenhammar, skäller han inte på publiken utan han berättade att han ändrat programmet på nästa konsert, så de kunde få höra symfonin igen. "Ni vet inte vad ni gått miste om. Jag skall ge Er en chans till", skrev han.

Så gör en fin dirigent. Salen var full och alla stannade hela konserten. Så gör man god musikpropaganda. Typiskt Stenhammar. Stenhammar var kanske inte lika stor komponist som alla sina kollegor, men som människa och musiker var han huvudet bögare än alla andra.

Maestro, Ni fanns ju här i jordelivet ungefär 4 månader samtidigt innan Stenhammar gick bort i november 1927. Hur snart i Er egen livstid fick ni kännedom om Stenhammars musik?

HB: Ja, det började med att vi hade en underbar fiollärare i Göteborg. Han var tredje konsertmästare i orkestern. Han hette Lars Fermeaus. Han var en fantastisk lärare. Han hade sin ateljé på Storgatan 3 minns jag. Det var ett paradiset för en musikstudent som jag. Jag bodde bara ett par kvarter därifrån, på Vasagatan 12. Så det var lätt att komma dit.

Varje lektion vi hade var en timme och följde samma mönster.

Efter att ha gått där ett par år så satte Fermeaus Stenhammars f-moll romans i bänderna på mig. Det var kanske 1942-43. Jag minns jag hade lite svårt för det där. I min generation skulle man inte vara romantisk, man skulle vara saklig. Det var den nya musiken med Hindemith, Stravinskij och Bartók. Stenhammar var gammalmodig. Den var lite främmande för mig, men jag lärde mig att älska det också. Det var fint av Lars Fermeaus att sätta Stenhammar i bänderna på mig tycker jag. Han verkligen brann för honom.

30 år senare fick jag via en flöjtist i orkestern reda på hur Stenhammar brukade avsluta g-moll symfonin. Flöjtisten hade intervjuat just Lars Fermeaus i radio om detta. De flesta dirigenter gör ett stort ritardando i slutet av finalen. Men enligt Fermeaus gjorde inte Stenhammar det.

Han gjorde ett accelerando ända till slutet, som det står i noterna. Stenhammars efterträdare Tor Mann gjorde ritardandot. Då tänkte jag att jag provar Stenhammars metod. Så i min relation till Stenhammar figurerar därför Fermeaus flera gånger.

Men det tog ganska många år i karriären innan g-moll symfonin kom på repertoaren.

Maestro var ju en legendarisk Sibelius och Nielsentolkare långt innan Stenhammar kom in i bilden. Hur kom det sig?

HB: Det gör mig faktisk ganska skamsen. Här har vi en svensk dirigent som gör karriär ute i världen och så har han aldrig spelat Stenhammars g-moll symfoni. Orsaken är att när jag lämnade Sverige så fick jag lära mig de lokala komponisterna, vilket det förväntades. I Oslo förväntades jag spela Saeverud, Egge och Tveitt. I Köpenhamn Holmboe och Nörgaard.

I Dresden fick jag spela Richard Strauss, som är busgud där. Jag hade aldrig spelat Strauss innan jag kom till Dresden. I San Francisco blev det Roger Sessions. Det fanns också massor av lokala komponister som skulle spelas där. Sedan kom jag likaså till Hamburg och sedan till Leipzig.

Så Stenhammar fick ligga.

Men så småningom, bara för 7-8 år sedan, när jag blev pensionerad så hade jag inte längre de lokala förpliktelserna som chefsdirigent, och kunde spela g-moll symfonin.

Första gången var det i Bamberg och de gjorde den riktigt bra. Orkestern och publiken var förtjusta. Men den enda kritikern som finns i Bamberg skrev "Denna symfoni är sällan spelad. Nu vet vi varför". Det har nästan blivit en anekdot.

Men idag går symfonin hem överallt jag spelar den.

Intervjun avslutas med att Maestro emottar blommor och en gåva i form av en teckning av Wilhelm Stenhammar, gjord av hans fru Helga Stenhammar.

Stenhammarsällskapets årsmöte 2019

Wilhelm Stenhammarsällskapets årsmöte genomfördes 7 februari i Viktor Rydbergssalen på Göteborgs konserthus. Drygt tjugotalet medlemmar hade mött upp, vilket är en ganska bra summa för en - än så länge - ganska liten förening. Mötet leddes av sällskapets ordförande Anders Wikström, medan protokollet fördes av Susanna Pernheim. 2018 års verksamhets-, räkenskaps- och revisionsberättelse godkändes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Också verksamhetsplanen för 2019 fick årsmötets godkännande.

Inga nyval till styrelsen förelåg, men fyra styrelseledamöter gavs förnyat mandat på två år (se lista över styrelsen nedan). Ett nyval skedde på revisorsposten: revisorssuppleanten Jens Christian Berlin valdes till ordinarie efter Bengt Winberg som hade valt att avgå. Till ny revisorssuppleant valdes Maria Carlsson. Marita Alasjö Lönn omvaldes som valberedare.

På årsmötet godkändes också det avtal som upprättats mellan sällskapet och släkten Stenhammar, företrädd av Carl Wilhelm Stenhammar, vilket innebär att sällskapet tar över gravrätt och skötsel av Wilhelm Stenhammars grav på Mariebergs kyrkogård, den dag Carl Wilhelm bedömer att han själv inte har förmågan till detta.

/Dan Olsson

Till Wilhelm Stenhammarsällskapets styrelse 2019 valdes:

Anders Wikström, ordförande

Susanna Pernheim, sekreterare

Anna Hussfelt, kassör

Dan Olsson, ledamot,

David Björkman, ledamot

Bodil Sporsén, ledamot

Caj Strandberg, ledamot

Magnus Haglunds nya bok om Stenhammar

Sällskapetets Årsmöte den 7 februari 2019 avslutades med att Magnus Haglund berättade om sin nyutkomna och efterlängtrade biografi om Stenhammar.

Det tog Bo Wallner 40 år att skriva sitt monumentala trebandsverk Stenhammar och hans tid som kom ut 1991. Haglund har haft betydligt kortare tid på sig. Men det var många saker som skulle falla på plats innan boken kunde bli färdig! Haglund berättar att Wallners bok var något av en ”mur” av att ta sig förbi och att han måste finna sitt eget förhållningssätt till Stenhammar. Han ville låta boken bli en kärleksförklaring till Stenhammars musik, och har arbetat mycket med språket för att få fram de rätta nyanserna i beskrivningen av musiken. En annan av Haglunds föresatser med boken var att framhålla Stenhammars förhållande till sin kära orkester i Göteborg, och han har intervjuat Herbert Blomstedt och en mängd musiker som ger ett slags ”inifrån”-perspektiv på Stenhammars verk. Han också besökt de platser där Stenhammar fann sin viktigaste inspiration – såsom Rom, Florens, och Särö – för att få en direkt och nästan sinnlig kontakt med musiken. Haglund avslutade kvällen med att skildra hur han i slutet av augusti cyklat från Göteborg till Särö där familjen Stenhammar vistades flera somrar, och efter mycket letande lyckats finna huset Mellanklev där familjen bodde. Kanske var det här på verandan som Stenhammar slutförde Sensommarnätter en annan sensommarkväll hundra år tidigare!

Magnus Haglund: Wilhelm Stenhammar, Gidlunds förlag, 2019 Recension av Caj Strandberg

Omslaget till Haglunds bok pryds av Georg Paulis målning ”Musiken” som man kan se på prins Eugens Waldemarsudde: Wilhelm Stenhammar spelar koncentrerat vid pianot och Tor Aulin står böjd över honom i intensivt violinspel. I den talrika publiken kan man se Helga Stenhammar och hennes syster Olga Bratt tillbakalutade i en soffa, och prinsen själv står framåtlutad och uppmärksamt lyssnande i en skara av andra prominenta gäster. Scenen är familjär men samtidigt del av en social och kulturell kontext. Omslaget är en utmärkt illustration av Haglunds bok: Å ena sidan ger

boken personlig och nära bild av Stenhammar och hans musik. Å andra sidan sätter den in Stenhammars musik och gärning i sina olika sammanhang.

Boken är en del av Kungliga Musikaliska Akademiens serier av korta tonsättarbiografier i vilken har utkommit böcker om bland andra Emil Sjögren, Hilding Rosenberg, Lars Erik Larsson, och Allan Pettersson. Men Haglunds bok är knappast en traditionell biografi. Den utgörs snarare av en serie essäer som kronologiskt följer Stenhammar och hans verk med betoning på musikens samband med den omgivning i vilken den tillkom. Haglund sätter musiken i förbindelse med Stenhammars uppväxt, kretsarna där han rörde sig, förändringar i samhället, musikhistorien och musiklivet, men också med familjen och landskapen där han fick inspiration. Stenhammars musik kan karakteriseras som innerlig, tankfull och besjälad – det som många av oss tycker så mycket om! – men kanske också lite inåtvänd. Haglund tillför något viktigt genom att öppna upp musiken för dess många olika sammanhang på ett spännande och överraskande sätt, och bidrar därmed till förståelsen av den.

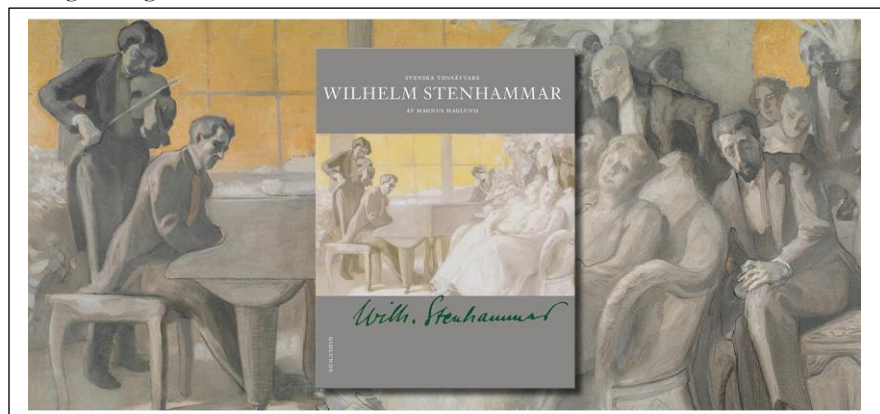
Det inledande kapitlet – ”Ett annat Sverige” – är ett bra exempel. Det kretsar kring Stenhammars kantat Ett folk – där sången ”Sverige” ingår – som skrevs mitt under unionsupplösningen med Norge 1905. Haglund sätter komplexiteten, lågmäldheten och flyktigheten i verket i samband med ett land som söker sig en ny väg i mer modern och demokratisk riktning.

I det två följande kapitlen – ”Barndom och förtrollning” och ”I den Levertinska kretsen” – framhåller Haglund betydelsen av Stenhammars barndom och ungdomskretsar för hans senare verk. Wilhelms morfar sjunger folkvisor – bland annat balladen om Riddare Komfusenfej som varieras i femte stråkkvartetten – i hemmet på Kammakargatan i Stockholm och inspirerar honom kanske till de melodiösa och textnära romanserna som han menade skulle kallas just ”visor”. Den unge Wilhelm skriver flera sånger för en sångkvartett i vilken hans bror Ernst och Ferdinand Boberg, som båda kom att bli kända arkitekter, ingår. Haglund reflekterar kring förbindelserna mellan Stenhammars musik och skönhetsidealet och formmedvetandet hos den nya arkitekturen som bryter fram kring sekelskiftet. Genom umgänget i familjen Levertin, där även Hjalmar Söderberg deltog, tar Stenhammar del i intellektuella samtal om det senaste i litteratur och konst – även om han var ”mer av en lyssnande gestalt, receptiv, nyfiken och lågmäld, knappast något som förde ordet”. Haglund drar intressanta och oväntade paralleller mellan diskussionerna i den Levertinska kretsen och Stenhammars musik – till exempel genom tolkningen av musiken till operan ”Gildet på Solhaug”, och dess komplicerade huvudperson Margit, som uttryck för en ny och komplex människosyn.

I de följande kapitlen – ”Längtan till Italien”, ”Friheten i Göteborg”, ”Olika världar, olika språk” och ”En annan musik” – får vi följa Stenhammars

inträde i Göteborg och stadens olika miljöer. Det tar sin början genom mötet med Helga Westerberg i trappen på Valand 1895 och fördjupas när han blir chefsdirigent för Göteborgs orkesterförening 1907. Haglund visar vilken betydelse Göteborg har för Stenhammar och Stenhammar för Göteborg – både professionellt och privat. Mötet med Helga innebar en djupare förståelse för bildkonst, vilket hans gripenhet inför Kandinskys abstrakta målningar vittnar om, och umgänge med konstnärspär – som Georg och Hanna Pauli, och Anders och Hanna Zorn. Vid familjens sommarvistelser på olika platser på västkusten – framförallt Särö – lär han känna ett nytt landskap som kom att präglade många av hans verk – fjärde stråkkvartetten, andra pianokonserten, orkesterballaden Ithaka och Sensommarnätter, för att nämna några exempel. Arbetet som chefsdirigent innebär att han får närmare kontakt med verk av andra tonsättare – särskilt Jean Sibelius och Carl Nielsen – vilket kom att bidra till att föra hans musik i en mer saklig, formmedveten och nordisk riktning. Musik ”utan klatsch” som i andra symfonin och de senare stråkkvartetterna. Haglund framhåller särskilt orkesterföreningens betydelse för Stenhammars utveckling som tonsättare. I orkestern hade han möjlighet

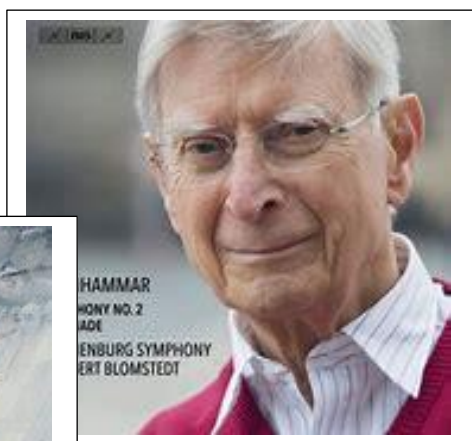
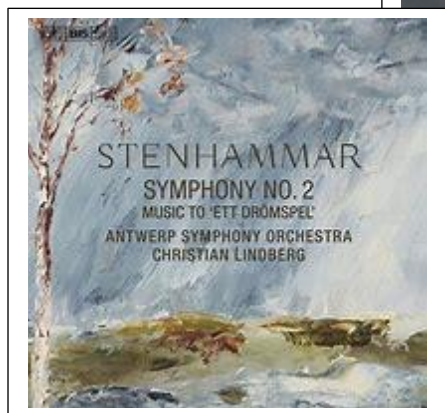
att direkt pröva och utveckla sin musik på ett helt annat sätt än tidigare, och i många fall tillkommer den direkt i kommunikation med enskilda orkestermedlemmar. Genom samarbetet med regissören Per Lindberg på Lorensbergsteatern kommer Stenhammar också att röra sig i en helt ny riktning när han komponerar en mängd banbrytande teatermusik – som fortfarande i långa stycken är okänd! – för skådespel av Shakespeare, Strindberg, Hjalmar Bergman, och andra.

Men det mest utmärkande med Haglunds bok är trots allt kärleken till Stenhammars musik. Haglund ger oss inte några ingående tekniska verksanalyser som Bo Wallner, utan snarare personliga, levande och associativa beskrivningar av den. Han har ett enastående öra för Stenhammars

musik, uppfattar dess egenart, och excellerar i förmågan att beskriva sina intryck. Som när han summerar Stenhammars specifika typ av originalitet: ”Bristen på skryteffekter, transparensen i musikens strukturer och förlopp och den osedvanligt starka formkänslan, gör att klangen kan leva vidare. Musiken bygger på dialog och lyssnande, människor emellan. Den är lika delar förfining och jämställd gemenskap”. Haglunds bok tjänar på – och förtjänar – att läsas långsamt. Den gör sig nog bäst om man lyssnar på musiken under läsningen och samtidigt frågar sig själv om man håller med Haglund i hans förståelse av den. Läsningen blir en dialog mellan musiken, Haglund, och läsaren.

Två nya inspelningar av Stenhammars andra symfoni

Herbert Blomstedt.
Göteborgs Symfonikerna
Symfoni nr 2, g-moll, op. 34
Serenad i F-dur, op. 31

Christian Lindberg. Antwerp Symphony Orchestra
Symfoni nr 2, g-moll, op. 34
Musik till August Strindbergs ”Ett drömspel”.

Två uppfattningar om tolkningarna, Caj och Anders:

Caj Strandberg:

Christian Lindberg och Herbert Blomstedt erbjuder två tolkningar som tar fasta på olika aspekter av Stenhammars symfoni och därmed talar till olika lyssnare och temperament. Lindberg betonar det taktfasta och dansanta i första satsen där tempot också är tämligen snabbt – fast inte lika snabbt som Järvi! De fyra satserna spelas genomgående klart och precist där kontrasterna mellan de olika delarna och insatserna från olika instrument blir tydliga. Vi som lyssnare går inte miste om de vackra passagera! Blomstedt väljer en annan och lite mer sökande väg. Han betonar snarare det naturlyriska och nordiska i första satsen där tempot också blir lugnare – 13’09 mot Lindbergs 12’05. Han tar genomgående fasta på dynamiken i symfonin och hur den utvecklas från lyriskt till dramatiskt inom satserna och som helhet. Vi har fått två helgjutna inspelningar av Stenhammars huvudverk med olika, men genomtänkta idéer, om musiken. Vilken inspelning skall man då välja? Man skall förstås välja båda! Men måste man välja faller mitt val på Blomstedt.

Anders Wikström:

Att BIS samma år (2018) väljer att ge ut två inspelningar av Stenhammars andra symfoni, är ju lite sensationellt. Vi är inte bortskämda med inspelningar av denna svenska stolta symfoni. Bakgrunden till BIS agerande är nog snarast lite av en tillfällighet, då ”Mr BIS” –Robert von Bahr – fick chansen att ge ut inspelningen med Göteborgs Symfonikerna och Herbert Blomstedt, som legat ett tag i väntan på rätt bolag (den är inspelad 2013). Inspe­lingen från Antwerpen var då planerad sedan länge i en serie Stenhammarskivor därifrån. Men så välkommet då att inspelningarna är så olika.

Blomstedts tyngd och romantiska känsla kontrasterat mot Christian Lindbergs moderna och lite mer alerta tolkning. Orkestrarna förstärker även det intrycket, där flamländarna känns som de spelar musiken för första gången och nästan på ett ungdomlig sett låter den få spritta lite i benen.

Göteborgssymfonikerna litat mer på sin långa erfarenhet och sin tunga stråksektions ljuva ton.

Om man bara lyssnar på första satsen så kan Blomstedts tolkning kännas lite matt och blek (jämfört med Westerberg, Järvi och Lindberg), men Blomstedt lyfter musiken till stora höjder i finalen med en känsla av genomtänkta stora vida bågar. Lindberg är inte likt något annat vi hört i denna musik, vilket bara det är spännande.

Jag är väldigt glad över båda inspelningarna. Blomstedts klokhet och Lindbergs inspiration. Jo, man måste lyssna på båda.

Men missa inte de övriga verken på skivorna. Blomstedts Serenad slår det mesta, och vi Stenhammarfrälsta är så glada över att Lindberg valt just musiken till Ett Drömspel.

Höstens aktiviteter i korthet:

Sällskapet hade tre aktiviteter under hösten, eller egentligen två, samt medverkade vid ytterligare en.

Den 28 september presenterade **Carl-Gunnar Åhlén** sitt fascinerande projekt med äldre inspelningar av Stenhammars musik. Carl-Gunnar spelade exempel från skivorna men även andra små fantastiska ljudklipp som förgyllde aftonen. På plats sålde vi skivorna också.

Vi kommer återkomma till denna fascinerande utgåva på vårt årsmöte i februari, samt även i kommande medlemsbrev.

Den 25 oktober var Stenhammarsällskapet inbjudna till **Malmöoperan**, för att hålla en intervju med kvällens pianosolist. De skulle spelas nordisk musik där både Stenhammar, Atterberg och Sibelius ingick i programmet.

Innan paus framfördes Stenhammars pianokonsert nr 2. Pianosolist var sällskapets hedersmedlem **Martin Sturfält** och Anders Wikström fick för sällskapet räkning möjlighet att intervjua Martin just innan konserten. Martin var som vanligt enkel och lättsam och gav en bra bild av hans relation till båda Stenhammar och verket.

Den 20 november 2019 (Wilhelm Stenhammars dödsdag 1927) träffades ett 20-tal medlemmar vid gravplatsen på Mariebergs kyrkogård i Majorna. Det var mörkt och endast små lampor lyste upp graven. **Carl-Wilhelm Stenhammar** berättade om familjens och släktens vilja om hur graven skall skötas och vårdas och även det ansvar som Stenhammarsällskapet tar på sig framledes.

Efter den lilla stunden vid graven promenerade sällskapet till Enotecia Maglia, vid Mariaplan, där vi intog en gemensam middag.

Ljudnivån var hög i samtalen och det mesta handlade förstås om musik och då främst Stenhammars musik.

Just de här små stunderna gör att sällskapets funktion känns så självklar.

Jakten på ett arrangemang till ett framförande i Ukraina.

Kommentar: Kära Vänner i Stenhammar sällskapet mitt namn är Daniel Hansson, jag arbetar som dirigent och står i begrepp att sätta samman ett svenskt program för stråkorkester inför en kommande produktion.
I samband med detta skulle jag gärna vilja göra Wilhelm Stenhammars 5.e stråkkvartett i arrangemang för stråkorkester av Carl Nielsen. Jag söker desperat efter notmaterial och undrar om någon i ert sällskap har kännedom om vart detta kan finnas.
Det är känt att Nielsen gjorde detta, men oklart vart materialet kan ha hamnat. Verket är inte spelat i denna form i modern tid och har aldrig spelats in.

Med vänlig hälsning,

Daniel

När ovanstående meddelande kom till sällskapet så började vi leta via våra medlemmar. Vi hittade en inspelning i Uppsala, och även att arrangemanget hade spelats minst två gånger i Göteborgs konserthus (bland annat dirigerat av Nielsen själv). Men att hitta själva arrangemanget var svårt.

Men **Daniel Hansson** gav sig inte utan hittade till sist fram till Kristian Karlstedt på notbiblioteket i Göteborgs konserthus. Kristian letade fram arrangemanget som legat där sedan 1930-talet då det senast framfördes. Det visade sig vara fullt av anteckningar (som ev. kan vara Niensens egna?).

Hur som helst fick Daniel ta del av dessa och framförde i oktober 2019 senare stråkkvartetten i Niensens arrangemang vid en konsert i Ukraina.

Hej Susanna och Anders,
stort tack för ert engagemang i frågan om Stenhammars 5.e stråkkvartett. Jag fortsatte gräva och antog att den konsert som gjordes 1918 varit i Göteborg eftersom Nielsen blev Chef där våren 1918. Mycket riktigt,
Tack vare Kristian Karlstedt på GSOs bibliotek kunde detta bekräftas och materialet som Nielsen sammanställt letades fram.
Jag har nu ställt samman arrangemanget och nu på fredag, lite mer än hundra år efter att Nielsen gjorde bearbetningen dirigerar jag det igen i ett program med Svensk musik i Khmel'nitsky! Stenhammar får här sällskap av Fernström, Wirén, Carlstedt mfl Musik som väldigt sällan hörs på Ukrainska konserthus, dessvärre nästan lika sällan på Svenska.

Jag ska försöka göra en inspelning för er räkning.

Med vänlig hälsning från Ukraina

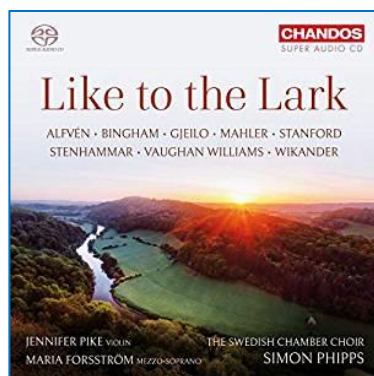
Daniel

Daniel Hansson är gästprofessor i dirigering vid universitet i Lviv, Ukraina.

Ett tips

Till sist ett litet tips om ännu en ny inspelning av Stenhammars musik.

Det är den svenska Kammarkören under ledning av Simon Phipps som sjunger musik av olika tonsättare bl a av både Alfvén och Stenhammar.

Musiken av Stenhammar är de tre körsångerna:

September, I Seraillets have samt
Harde jeg, o have jag en datterson, o ja!

Detta borde vara en bra julklappsskiva.

Den finns även streamad på ex vis Spotify.
Skivbolaget är Chandos.

Vi påminner som vanligt om

Stenhammarsällskapets olika kommunikationsvägar:

- **Facebookgrupp.** Bjud in dig själv till gruppen så öppnar vi upp den för dig.
- **Hemsida:** www.stenhammarsallskapet.com
- **Medlemsbrev.** Du läser just nu nr 5 som ligger på hemsida och FB-sida.
- **Mejladress:** stenhammar@telia.com (vi svarar normalt på frågor inom några dagar)
- Träffa oss vid våra **möten och aktiviteter (ca 4 per år)**

KOMMANDE MÖTE och tillika ÅRSMÖTE blir den 26 februari 2020.

Vad Du bidrar till och får som medlem i

WILHELM STENHAMMARSÄLLSKAPET:

Du stödjer arbetet med att främja kunskapen om och framföranden av Stenhammars musik.

Du stödjer arbetet för att främja forskning om Wilhelm Stenhammar och hans tid.

Du blir inbjuden till spännande aktiviteter, inspirerande föredrag och får träffa professionella artister och lyssna på deras musikframföranden.

Du får tillgång till sällskapets Facebookgrupp, där diskussioner om Wilhelm Stenhammar pågår löpande.

Årsavgift: 200 kr. (Familj 300 kr, Förening/Företag 500 kr) Avgiften sätts enklast in på sällskapets bank- eller plusgiro, eller betalas på plats vid sällskapets aktiviteter.

Sällskapet har sitt säte i Göteborg och i styrelsen sitter:

Susanna Pernheim, Bodil Sporsén, Caj Strandberg, Dan Olsson, David Björkman, Anna Hussfelt och Anders Wikström

WILHELM STENHAMMARSÄLLSKAPET

Kontakt: stenhammar@telia.com

Bankgiro 5134-4166 Plusgiro: 806937-9

Swish: 123 560 7395

